

International JOURNAL of SOCIAL and HUMANITIES SCIENCES RESEARCH (JSHSR)

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Received/Makale Geliş 01.01.2023
Published /Yayınlanma 28.02.2023
Volume/Issue (Sayı/Cilt)-ss/pp 10(92), 440-450

<http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.3499>
Research Article
ISSN: 2459-1149

 Dr. Öğr. Üyesi Erşan YILDIZ

 <https://orcid.org/0000-0001-9761-3185>

 Erciyes Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü, Kayseri / TÜRKİYE

YIYECEKTE ÇEŞİTLİLİK ARAMA EĞİLİMİ: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİYLE İLGİLİ BİR ARAŞTIRMA

TENDENCY TO SEEK VARIETY IN FOOD: A STUDY ABOUT UNIVERSITY STUDENTS

ÖZET

Tüketicilerin yiyeceklere yönelik çeşitlilik arayışı eğilimlerinin seviyesinin tespit edilmesi, son yıllarda üzerinde bilimsel araştırma yapılan konulardan biridir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, Erciyes Üniversitesi öğrencilerinin yiyeceklere yönelik çeşitlilik arayışı eğilimlerini tespit etmek ve öğrencilerinin yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimlerinin demografik özelliklerine göre farklılaşp, farklılaşmadığını belirlemektir. Bu kapsamda, öğrencilerinden toplanan veri setine tanımlayıcı testler ve parametrik ve parametrik olmayan analizler yapılmıştır. Demografik özelliklerin analiz edilmesinden sonra, faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Yapılan faktör analizinin sonuçlarına göre, öğrencilerin yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimlerine sahip olduğu ortaya konulmuştur. Bununla birlikte, alışıncı oldukları yiyeceklerden vazgeçemedikleri ve tuhaf yiyeceklere karşı da temkinli davrandıkları kanaati oluşmuştur. Öğrencilerinin demografik özellikleri ile yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimi arasında farklılık olup, olmadığının tespiti için parametrik olmayan analizler yapılmıştır. Bu bağlamda oluşturulan hipotezlerin kabul ve ret olma durumları sorgulanmıştır. Oluşturulan 8 hipotezden 6 tanesi (yaş, eğitim durumu, medeni durum, aylık gelir ve milliyet) reddedilmiş, 2 tanesi (okul ve sınıf) ise kabul edilmiştir. Okul ya da meslek alanları farklı olan öğrencilerin, yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimlerinin de farklılaştığı belirlenmiştir. 1.Sınıf öğrencilerin yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimlerinin yüksek çıkmasına istinaden, gittikleri şehirde ve ilk yılda, değişik yemekleri daha fazla deneme arzusunda oldukları öngörüsünde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yiyecekte Çeşitlilik Arama Eğilimi, Çeşitlilik Arayışı Eğilimi Ölçeği, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.

ABSTRACT

Determining the level of consumers' tendencies to seek variety in food is one of the issues on which scientific research has been conducted in recent years. In this context, the aim of the study is to determine the diversity-seeking tendencies of Erciyes University students towards food and to determine whether the students' diversity-seeking tendencies in food differ according to their demographic characteristics. In this context, descriptive tests and parametric and non-parametric analyses were performed on the data set collected from the students. After analyzing the demographic characteristics, factor analysis was performed. According to the results of the factor analysis carried out, it has been revealed that students have a tendency to seek variety in food. However, the belief has been formed that they cannot give up the food they are used to and that they are also wary of strange foods. In order to decipher whether there is a difference between the demographic characteristics of the students and their tendency to seek variety in food, non-parametric analyses were performed. In this context, the acceptance and rejection states of the hypotheses created have been questioned. Of the 8 hypotheses created, 6 (age, educational status, marital status, monthly income and nationality) were rejected, and 2 (school and classroom) were accepted. It has been determined that the tendencies of students whose school or professional fields are different to seek variety in food also differ. 1.Due to the high tendency of the students to seek variety in food, it has been predicted that they want to try different dishes more in the city they go to and in the first year.

Keywords: Tendency to Seek Variety in Food, Variety Seeking Tendency Scale (VARSEEK), Erciyes University, Kayseri.

1. GİRİŞ

Çeşitlilik arama kavramı ifade edildiği dönemlerde, başta pazarlama olmak üzere sosyal bilimler alanında ön plana çıkmıştır. Kavramla ilgili pazarlama ve diğer alanlarda bilimsel çalışmalar yapılmıştır. Tüketicilerin satın alma davranışları kapsamında, çeşitlilik arayışı kavramı 1980'li yıllardan itibaren bilimsel anlamda araştırılmaya başlanmıştır (Çakır Keleş, 2020). Daha sonraki yıllarda, bu kavram gıda alanında da kullanılmaya başlanmıştır. Yiyecekte çeşitlilik arama, tüketicilerin genelde ya da devamlı tükettikleri yiyeceklerden sıkılmaları ve yediklerini çeşitlendirme arzusuna kapıldıkları zamanlarda ön plana çıkmaya başlamıştır. Bu ifadelerden de anlaşılacağı gibi, yiyecekte çeşitlilik arama aslında bilinmeyen, aşına olunmayan ya da yeni bir yiyecek üzerine kurgulanan bir kavram değildir. Bu kavram, tüketicilerin; sık sık ya da devamlı tükettikleri hep aynı yiyeceklerden uzaklaşarak, yiyecekleri çeşitlendirmeyi ve beslenme hayatında yaşadığı sıradanlığı ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır. Elbette ki, yiyeceklerin çeşitlendirilmesinde aşına olunmayan yiyeceklerin tüketilmesi de gündeme gelebilmektedir.

Van Trijp ve Steenkamp (1992) tarafından yapılan çalışmada; ilk defa biri ters kodlamalı olmak üzere 8 maddeli bir ölçek geliştirilmiştir. Geliştirilen bu ölçekle birlikte, yiyecekte çeşitlilik arama kavramıyla ilgili süreç başlamıştır. Bu süreçte özellikle, Mak, Lumbers, Eves ve Chang (2012) tarafından yapılan çalışmada; turistlerin yiyecek tüketimini etkileyen faktörlerin tespit edilmesi etkili olmuştur. Bunlar; kültürel ve dini faktörler, sosyo-demografik faktörler, *yiyecekle ilgili kişilik özellikleri*, maruz kalma ve geçmiş deneyim ve motivasyon faktörleri olarak bulgulanmıştır. Mak vd., (2012), çalışmalarında ortaya koydukları yiyecekle ilgili kişilik özellikleri faktörünü; yeni yiyeceklerden korkma (food neophobia) ve çeşitlilik arayışı (variety-seeking tendency) şeklinde ifade etmiştir. Bu çalışmada ortaya konulan, yiyecekle ilgili kişilik özellikleri kavramı çerçevesinde, yiyecekte çeşitlilik arama konusunda yapılan çalışmalar artarak devam etmektedir. Martinez (2015) çalışmasında; yiyecekle ilişkili kişilik özelliklerini, çok çeşitli yiyeceklerin tüketilmesini etkileyen ve bireysel özellikler gösteren, psikolojik bir değişken olduğunu ifade etmektedir.

Bu çalışma; üniversite öğrencilerinin çeşitli yiyeceklere karşı çeşitlilik arayışı eğilimlerini belirlemek ve öğrencilerinin yiyecekte çeşitlilik arayışı davranışlarının demografik özelliklerine göre farklılaşp, farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Bundan sonraki kısımlarda; yiyecekte çeşitlilik arama ile ilgili kavramsal bilgilere yer verilmektedir. Ayrıca araştırmanın amacı çerçevesinde, yapılan analizlere ve bu analizlerden elde edilen bulgular da tabloların desteğiyle sunulmaktadır.

2. ALANYAZIN

Çeşitlilik arayışı kavramı, yiyecekte çeşitlilik arayışı kavramından daha önce literatüre girmiş bir kavramdır. Kahn (1995: 139) çalışmasında, çeşitlilik arayışı kavramını; “Bireylerin hizmet ve mal seçiminde çeşitlilik arayışı eğilimi” şeklinde tanımlanmaktadır. Enrique Bigné, Sanchez ve Andreu, (2009: 104) çalışmasında; genelde tüketilen ürünü değiştirme eğilimi, Michaelidou ve Dibb (2009: 323) ise yeni bir arzu ve yeni bir uyarıcı şeklinde ifade etmektedir. Çeşitlilik aramaya ilgili dikkat çeken ifadelerde mevcuttur. McAlister ve Pessemier (1982), çalışmasında; tüketici satın aldığı bir üründen memnun olsa bile alternatif ürünler araması, çeşitlilik aramaya ilgili dikkat çekici bir ifadedir.

Literatürde çeşitlilik arayışı davranışının ortaya çıkması, otoritelerce kabul görmüş Optimum Güdülenme Düzeyi (OGD) teorisiyle ilgilidir. Meixner ve Knoll (2012: 1573), çalışmasında; yiyeceklerin tüketilmesi söz konusu olduğunda, çeşitlilik arayışı ile OGD teorisi arasında önemli bir ilişki olduğunu ifade etmektedir. Bu teoriye göre; bir bireyin gerçek uyarılma seviyesi optimum uyarılma düzeyinin altına indiğinde, kişide uyarılma arayışı ortaya çıkmakta, uyarılma seviyesi optimum düzeyin üzerine çıktığında ise güdülenmeden kaçınma davranışları baş göstermektedir (Çanakçı ve Birdir, 2018). Bu durum her türlü ürünün satın alınmasında, yiyecek tüketiminde, hatta restoran seçiminde bile ortaya çıkmaktadır. Bu güne kadar çeşitlilik arayışıyla ilgili, araştırmacılar; pazarlama, turizm ve gastronomi gibi birçok alanda çalışma yapmışlardır. Gastronomi ya da yiyecekle ilgili yapılan çalışmalarda, çeşitlilik arayışının yerine yiyecekte çeşitlilik arama kavramı kullanılmaya başlanmıştır.

Van Trijp ve Steenkamp (1992), çeşitlilik arama eğilimini “Ürün ya da hizmetlerin aşına ve yeni alternatiflerine bakılmaksızın farklı bir tüketim tercihinin gerçekleşmesini uyaran keşifsel bir eğilim” şeklinde ifade etmektedir. Bu ifadelerden de anlaşıldığı gibi, çeşitlilik arayışı; sadece yeni ya da denenmemiş ürünleri içermemekte, hatta aşına olursa da olunmasa da rutin satın alınan ya da yenilen şeyleri değiştirme adına ortaya konulan bir eğilim olduğu belirtilmektedir. Çanakçı ve Birdir (2018) çalışmasında; Kahn (1995) ve Germann (2004)’nın yiyecekte çeşitlilik arayışının; aşına olunmamış yiyecekleri denemekten hoşlanma, yemek hazırlarken yeni ve farklı tarifler deneme, farklı ülkelerin yemeklerini merak etme ve egzotik yiyecekleri deneyimleme vb. zamanlarda ortaya çıktığı belirtilmektedir.

Çeşitlilik arayışı ile ilgili çalışmaların 1960 yıllarda başladığı, ancak 1980’li yıllardan itibaren artmaya başladığı literatürden anlaşılmaktadır. 1990’lı yıllardan itibaren de gastronomi alanında, yiyecekte çeşitlilik arama kavramı kapsamında çalışmaların yapılmaya başlandığı tespit edilmiştir. Konuyla alakalı araştırma yapan araştırmacılar, literatürdeki bu çalışmalarla ilgili bilgiler vermektedir. Özellikle Yıldız (2022), çalışmasında, yiyecekte çeşitlilik arama eğilimini kavramsal olarak incelemekte ve bu konuyla alakalı bugüne kadar yapılan uluslararası ve ulusal çalışmaları ifade etmektedir. Bu kısımda, başlangıçta uluslararası daha sonra ulusal anlamda konuyla alakalı önemli görülen çalışmaların bazıları ifade edilmektedir. Bu çalışmalardan bazıları; Van Trijp ve Steenkamp (1992), Lähteenmäki ve Van Trijp (1995), Meiselman, Mastroianni, Buller ve Edwards (1998), Nicklaus, Boggio, Chabanet ve Issanchou (200); Shenoy (2005), Lin ve Mattila (2006), Dushani (2011), Legohérel, Daucé ve Hsu (2012), Rızaoğlu, Ayazlar ve Gençler (2014), Boz ve Saçılık (2017), Çanakçı ve Birdir (2018), Baysal ve Yıldırım Saçılık

(2018), Aydın, Eren ve Yiğit (2019), Bekar ve Gövce (2019), Derinalp Çanakçı ve Birdir (2020), Çakır Keleş ve Özkaya (2022) olarak özetlenebilir. Boz ve Saçılık (2017) çalışmalarında; McAlister ve Pessemier (1982), Hoyer ve Ringway (1984), Van Trijp (1995), Baumgartner (1998) ve Rızaoğlu vd.'nin (2014) çeşitliliğin, yemek seçiminin en önemli parçası olduğunu ifade ettiklerini belirtmektedir.

Van Trijp ve Steenkamp (1992) tarafından yapılan çalışma, yiyecekte çeşitlilik arama eğiliminin adeta temelini atan bir çalışma olmuştur. Bu çalışmada, sekiz maddelik bir ölçek geliştirilmiştir. Bu ölçeğin güvenilirliği hem geliştiren yazarlar tarafından, hem de sonraki yıllarda farklı araştırmacılar tarafından test edilmiştir. Bu çalışmada, bu ölçeğin güvenilirliğinin test edildiği çalışmalardan biridir. 1992 yılında yapılan çalışmada, çeşitlilik arayışının yiyecek seçiminde önemli bir etkiye sahip olduğu bulgulanmıştır.

Rızaoğlu vd. (2014) tarafından yapılan çalışma, yiyecekte çeşitlilik arama eğilimi ile ilgili ilk ulusal çalışmalardan biridir. Bu çalışmada, Kuşadası'na gelen turistlerin yiyecekte çeşitlilik arama eğilimlerinin demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çeşitlilik arama eğiliminin 56 yaşına kadar yüksek, sonrasında düştüğünü belirlemişlerdir. Ayrıca, medeni duruma ve milliyete göre anlamlı farklılığın olduğunu tespit etmişlerdir. Bununla birlikte, turistlerin gelirleri yükseldikçe, çeşitlilik arama eğilimlerinin de yükseldiğini ortaya çıkarmışlardır.

Çanakçı ve Birdir (2018) tarafından yapılan çalışma turizm alanında yabancı turistlere yönelik yapılan önemli çalışmalardan biridir. Bu çalışmanın amacı, Kapadokya'ya gelen yabancı turistlerin yiyecekte çeşitlilik arama eğilimlerini belirlemek ve yabancı turistlerin yiyecekte çeşitlilik arama eğilimlerinin demografik özelliklerine göre farklılık gösterip, göstermediğini tespit etmektir. Yabancı turistlerin yiyecekte çeşitlilik arama eğilimine sahip oldukları ve çeşitlilik arama eğilimlerinin demografik özelliklerinin bazılarında (meslek ve eğitim durumuna) göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

3. ARAŞTIRMANIN AMACI ve YÖNTEMİ

Bu çalışma, Erciyes Üniversitesi öğrencilerinin yiyeceklere yönelik çeşitlilik arayışı eğilimlerini tespit etmek ve öğrencilerinin yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimlerinin demografik özelliklerine göre farklılaşıp, farklılaşmadığını belirlemek amacı ile yapılmıştır.

Araştırma için gerekli olan veriler, literatürden faydalanmak suretiyle geliştirilen bir anket vasıtasıyla yüz yüze anket tekniği kullanılarak 01.09.2022 ile 31.12.2022 tarihleri arasında toplanmıştır. Ayrıca araştırma, tanımlayıcı türde tasarlanarak hazırlanmıştır. Ankette, demografik özellikleri içeren sorularla birlikte, bir adet yiyecekte çeşitlilik arayışı ölçeği bulunmaktadır. Araştırmada kullanılan Yiyecekte Çeşitlilik Arayışı Ölçeği (Variety Seeking Scale-VARSEEK), Van Trijp ve Steenkamp (1992) tarafından geliştirilen 8 maddelik ölçeğin Türkçeye çevrilmiş halidir. Katılımcıların ölçekte bulunan ifadelerle katılım düzeyleri; “kesinlikle katılmıyorum” (1), “katılmıyorum” (2), “kararsızım” (3), “katılıyorum” (4), “kesinlikle katılıyorum” (5) Beşli/Likert derecelemesi vasıtasıyla ölçülmüştür. Yiyecekte çeşitlilik arayışı ölçeğinin 7. maddesi (Sadece alışkın olduğum yiyecekleri yemeyi tercih ederim) ters kodlanmıştır.

Erciyes Üniversitesi öğrencileri araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. 2022 yılında Erciyes Üniversitesi'ne kayıtlı 51.844 öğrenci bulunmaktadır. Erciyes Üniversitesi'nin evren olarak seçildiği bu çalışmada, kolayda örnekleme yöntemi kullanılmış ve toplamda öğrenciler 422 anket doldurmuştur. Bu anketlerden ikisi değerlendirmeye alınamayacak düzeyde olduğu için çıkartılmıştır. Bu yöntemde; araştırma evreni içerisinde ulaşılabilen ve ankete gönüllü katılan herkes, çalışmaya dahil edilmekte ve yeterli sayıya ulaşıncaya kadar katılımcı bulma işlemi devam etmektedir (Coşkun, Altunışık, Bayraktaroğlu ve Yıldırım, 2015:142).

Alan araştırması kapsamında olan bu çalışmada elde edilen veriler; tanımlayıcı istatistikler, parametrik ve parametrik olmayan yöntemlerle analiz edilmiştir. Araştırmanın amacı çerçevesinde, öğrencilerinin yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimlerinin demografik özelliklerine göre farklılaşıp, farklılaşmadığını belirlemek için parametrik ve parametrik olmayan testler yapılmıştır. Bu analizler vasıtasıyla bazı sorulara cevaplar bulmak için, hipotezler hazırlanmıştır. Hazırlanan hipotezlerin sonuçları tablolar vasıtasıyla ortaya konulmuştur. Araştırmada kullanılan Yiyecekte Çeşitlilik Arayışı Eğilimi (VARSEEK) Ölçeği'nin Cronbach's alfa (α) değeri: 0,842 olarak bulgulanmıştır. Ölçeğin oldukça güvenilir olduğu ifade edilebilir (Kalaycı, 2014: 413).

4. BULGULAR

Araştırma kapsamında yapılacak analizlerde kullanılmak üzere gerekli olan verilerin toplanması için, hazırlanan anketi dolduran 420 kişinin demografik bilgileri Tablo 1’de sunulmaktadır. Ankete katılan kişilerin cinsiyetleri değerlendirildiğinde, 231 kişi erkek (% 55), 189 kişi (% 45) ise kadındır. Katılımcıların medeni durumunuz nedir sorusuna verdikleri cevaplara göre; 22 kişi evli (% 5,2), 394 kişi (% 93,8) de bekâr olduğunu ifade etmiştir. Ankete katılan 420 kişiden 4’ü medeni durumuyla ilgili bilgi vermemiştir. Katılımcıların öğrenci olması evli kişi sayısının çok az olmasına vesile olmaktadır. Ankete katılan 420 kişiden 9’u yaşıyla ilgili bilgi vermemiştir. Geriye kalan 411 kişinin, %25,7’si (108 kişi) 20 yaş altında olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların %72,1’i (303 kişi), 20 yaş ve üzerinde olduğu ifade etmiştir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğunun 20 yaş ve üzerinde olduğu anlaşılmaktadır. Ankete katılan 420 kişiden 14’ü (% 3,3), eğitim durumuyla ilgili bilgi vermemiştir. Geriye kalan 406 kişinin, 34’ü (% 8,1) Ön Lisans, 371’i (% 88,3) Lisans ve 1’i (% 0,2) Y. Lisans/ Doktora öğrencisi olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğunun lisans öğrencisi olduğu görülmektedir. Katılımcıların öğrenci olması gelir durumlarıyla ilgili farklı bir tablonun ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. 0-500 TL arasında geliri olan 81 kişi (% 19,3), 501-1000 TL arasında geliri olan 107 kişi (% 25,5), 1001-1500 TL arasında geliri olan 96 kişi (% 22,9), 1501 TL ve üstü arasında geliri olan 124 kişi (% 29,5) ve gelirim yok diyen 4 kişi (% 1,0), olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin meslek sahibi olmamasından dolayı, gelir seviyelerinin düşük olduğu ve gelir seviyelerinde birbirine çok yakın olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde %	Eğitim Durumu	Frekans (f)	Yüzde %
Erkek	231	55,0	Ön Lisans	34	8,1
Kadın	189	45,0	Lisans	371	88,3
Kayıp veri	-	-	Y. Lisans/ Doktora	1	0,2
Toplam	420	100,0	Kayıp veri	14	3,3
Medeni Durumu			Toplam	420	100,0
Evli	22	5,2	Gelir Dağılımı		
Bekâr	394	93,8	0-500 TL	81	19,3
Kayıp veri	4	1,0	501-1000 TL	107	25,5
Toplam	420	100,0	1001-1500 TL	96	22,9
Yaş			1501 TL ve üstü	124	29,5
20 yaş altı	108	25,7	Yok	4	1,0
20 ve üzeri	303	72,1	Kayıp veri	8	1,9
Kayıp veri	9	2,1	Toplam	420	100,0
Toplam	420	100,0			

Katılımcılara demografik özelliklerinin yanında bir takım sorular da yöneltilmiştir. Bunlar; öğrencilerin hangi okulda eğitim aldıkları, kaçınıcı sınıfta oldukları, hangi ülke vatandaşı oldukları vb. sorulardır. Okulla ilgili sorudan, ankete 17 farklı okuldan öğrencinin katıldığı anlaşılmaktadır. Bu okullardan; Spor Bilimleri Fakültesi 133 kişi (% 31,1) ile birinci sırada, Turizm Fakültesi ise 127 kişi (% 30,2) ile ikinci sıradadır. Dolayısıyla bu iki fakülteden katılan katılımcı sayısı, toplam katılımcı sayısının yaklaşık % 62’sini oluşturmaktadır. Öğrencilerin sınıfıyla ilgili soruya, 3 öğrenci cevap vermemiştir. Verilen cevaplarda, 2.Sınıf (117 kişi) ve 3.Sınıf (116 kişi) öğrencilerinin sayı olarak daha fazla olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, dört sınıfın da sayılarının birbirine yakın olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların vatandaşı oldukları ülkeyle ilgili soruda, % 92,9 (390 kişi) oranında, çok büyük bir çoğunluğunun Türkiye vatandaşı olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda, araştırmadan çıkacak sonuçlar Türk milletine yönelik değerlendirilebilir.

Çalışmadaki bağımsız değişkenlere ait açıklayıcı faktör analizi sonuçları Tablo 2’de sunulmaktadır. Erciyes üniversitesi öğrencilerinin yiyeceğe yönelik çeşitlilik arayışlarını değerlendirmek amacıyla, araştırmada kullanılan yiyecekte çeşitlilik arayışı ölçeği toplamda sekiz maddeden oluşan bir ölçektir. Yiyecekte çeşitlilik arayışı ölçeğinin madde bütün korelasyon katsayılarına bakıldığında tüm maddelerin 0,25’ten büyük olduğu (Kalaycı, 2014: 412) tespit edilmiştir. Sekiz maddelik çeşitlilik arayışı ölçeğine yapılan ilk faktör analizi sonuçlarına göre, 2 faktöre boyutlanan analiz toplam varyansın % 65,890’nını açıklamıştır. Boyutlanan faktörün bir tanesinin tek maddeli oluşmasından dolayı, “Sadece alışkın olduğum yiyecekleri yemeyi tercih ederim” maddesi analizden çıkartılmış ve analiz tekrar yapılmıştır. İkinci analizde çeşitlilik arayışı ölçeğindeki yedi maddenin tamamı bir boyut altında toplanmıştır.

Faktör analizinin sonucunda tek faktörde toplanan maddeler, toplam varyansın % 60,638’ini açıklamıştır. KMO örneklem yeterliliği % 90,3 olarak bulgulanmıştır. Bartlett küresellik testi sonucu X^2 : 1450,738; $p < 0,0001$ ’dir. *Ortaya çıkan bu sonuçlar; bu veri setine faktör analizinin yapılmasının uygun olduğunu ifade etmektedir* (Kalaycı, 2014: 327; Nakip, 2006: 429-430). *Ayrıca, yapılan normallik analizinde ölçeğin çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 3 aralığında olması, faktör analizinin yapılabilmesine olanak*

sağlamaktadır. Boyutlanan faktördeki ifadelerle göre, faktör boyutuna “Yiyecekte çeşitlilik arayışı” adı verilmiştir. Analiz sonucunda oluşan faktör boyutundaki maddelerin sonuçları birbirine çok yakındır. Faktör yükü en yüksek olan iki madde “Yemek menülerindeki alışık olmadığım yemekler, beni meraklandırır” (0,822) ve “Bence, alışık olmadığım yiyecekleri denemek eğlencelidir” (0,822), Faktör yükü en düşük olan madde ise, “Sevip sevmeyeceğimden emin olmasam bile, yemeğe gittiğimde, en alışılmadık (tuhaf) yemekleri denemeyi isterim” (0,697) ifadesidir. En yüksek maddeler ile en düşük madde arasındaki farkın ne kadar az olduğu görülmektedir. Bununla birlikte; toplam 7 ifadenin bir faktöre boyutlanmasıyla, elde edilen faktör skorunun normal dağılım şartını sağlaması ve çoklu bağlantı problemini taşıyor olması da önemli bir husustur (Kalaycı, 2014: 331). Yiyecekte çeşitlilik arayışı eğiliminin ortalama değeri, kararsızlık noktası dikkate alınarak test edildiğinde; ($\bar{x}$: 3,3128; t : 79,161; $s.d$:419; $p=0,000$); katılımcıların yiyecekte çeşitlilik arayışlarının olduğu söylenebilir.

Tablo 2. Değişkenlerle İlgili Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

	Yük	Özdeğer	Varyans	$\bar{x}$	Alfa
YİYECEKTE ÇEŞİTLİLİK ARAYIŞI		4,245	60,638	3,3128	0,891
6.Yemek menülerindeki alışık olmadığım yemekler, beni meraklandırır.	0,822			3,3890	0,868
3.Bence, alışık olmadığım yiyecekleri denemek eğlencelidir.	0,822			3,3680	0,868
4.Diğer ülkelerde yaşayanların ne tür yiyecekler yediğini öğrenmeye hevesliyimdir.	0,817			3,3565	0,869
8.Alışık olmadığım yiyecekler, merakımı cezbeder.	0,799			3,3699	0,872
2.Yemek ya da atıştırılacak hazırlarken yeni tarifler denemeyi severim.	0,750			3,3929	0,879
5.Egzotik/yabancı yiyecekleri yemeyi severim.	0,734			3,6134	0,881
1.Sevip sevmeyeceğimden emin olmasam bile, yemeğe gittiğimde, en alışılmadık (tuhaf) yemekleri denemeyi isterim.	0,697			2,7000	0,886
Açıklanan toplam varyans: 60,638; KMO: % 90,3; Bartlett: X^2 : 1450,738; $s.d.$: 21, $p<0,001$; $\bar{x}$: 3,3128, ss : 1,2245; Alfa: 0,891					
Varimax rotasyonlu temel bileşenler analizi; Tepki kategorileri: 1:Kesinlikle katılmıyorum..., 5:Kesinlikle katılıyorum; n :420					

4.1. Farklılık Analizlerine İlişkin Bulgular

Bu kısımda, demografik özellikler ile yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimi arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını, elde edilen verilerin normal dağılım durumuna göre çeşitli analiz ve testler vasıtasıyla açıklanmaya çalışılmaktadır. Araştırmada, parametrik mi, yoksa parametrik olmayan testlerin kullanılacağına karar vermek için verilerin normal dağılıp, dağılmadığının belirlenmesi önemli bir konudur. Bu durumun tespit edilmesi için farklı yöntem ve testler kullanılmaktadır. Genelde uygulanan ve kabul gören testlerden biri, Kolmogorov-Smirnov testi, bir diğeri ise, Shapiro-Wilk testidir. Yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimi ölçeğiyle toplanan veri setine, yapılan Kolmogorov-Smirnov testi ve Shapiro-Wilk testi analizi sonuçlarına göre; verilerin normal dağılım göstermediği ($p=0,000 < 0,01$) sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 3). Literatürde, normal dağılım göstermeyen veri setlerine parametrik olmayan testlerin uygulanmasının daha doğru olduğu ifade edilmektedir. (Kalaycı, 2014: 85).

Tablo 3. Yiyecekte Çeşitlilik Arayışı Eğilimi Normal Dağılım Analizi

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Yiyecekte Çeşitlilik Arayışı	0,082	420	0,000	0,976	420	0,000

Yiyecekte Çeşitlilik Arayışı (VARSEEK) Ölçeği için $p = 0,000 < 0,01$ sonuçları bulunmuş ve ölçeğin de normal dağılım göstermediği bulgulanmıştır. Çalışmada, çeşitli test ve analizler vasıtasıyla ispat edilmek istenen hipotezler şu şekilde belirlenmiştir.

H1: Öğrencilerin cinsiyeti ile yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimi arasında anlamlı farklılık vardır.

Ortaya konulan hipotezin test edilmesi için parametrik olmayan bir test olan Mann-Whitney U Testi yapılmıştır (Tablo 4). Cinsiyete göre yapılan Mann-Whitney U testinde, anlamlılık (P) değeri güven değerinden yüksek çıktığından ($p=0,404 > 0,05$), istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Dolayısıyla, **H1 hipotezi reddedilmiştir**. Kadın katılımcıların yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimlerinin erkeklere göre daha fazla olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4. Cinsiyete Göre Yapılan Mann-Whitney U Testi

Eğilim	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Mann-Whitney U	P
Yiyecekte çeşitlilik arayışı	Erkek	231	206,04	20798,500	0,404
	Kadın	189	215,96		
	Toplam	420			

H2: Öğrencilerin yaşı ile yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimi arasında anlamlı farklılık vardır.

Ortaya konulan hipotezin test edilmesi için parametrik olmayan bir test olan Mann-Whitney U Testi yapılmıştır (Tablo 5). Yaşa göre yapılan Mann-Whitney U testinde, anlamlılık (P) değeri güven değerinden

yüksek çıktığından ($p=0,49>0,05$), istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Dolayısıyla, **H2 hipotezi reddedilmiştir**. 20 yaş altı katılımcıların yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimlerinin 20 yaş ve üzeri olanlara göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 5. Yaş Göre Yapılan Mann-Whitney U Testi

Eğilim	Yaşınız	N	Sıra Ortalaması	Mann-Whitney U	P
Yiyecekte çeşitlilik arayışı	20 yaş altı	108	225,29	14279,000	0,49
	20 ve üzeri	303	199,13		
	Toplam	411			

H3: Öğrencilerin eğitim durumu ile yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimi arasında anlamlı farklılık vardır.

Ortaya konulan hipotezin test edilmesi için parametrik olmayan bir test olan Kruskal-Wallis testi yapılmıştır (Tablo 6). Eğitim durumu göre yapılan Kruskal-Wallis testinde, anlamlılık (P) değeri güven değerinden yüksek çıktığından ($p=0,39>0,05$), istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Dolayısıyla, **H3 hipotezi reddedilmiştir**. Yüksek lisans/doktora ve lisans öğrencilerinin yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimlerinin ön lisans öğrencilere göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Ortaya çıkan bu sonuca göre eğitim seviyesi yükseldikçe, yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimi seviyesinin yükseldiği kanaatine varılabilir.

Tablo 6. Eğitim Durumu Göre Yapılan Kruskal-Wallis Testi

Eğilim	Eğitim durumu	N	Ortalama	Ki-Kare	P
Yiyecekte çeşitlilik arayışı	Ön Lisans	34	155,04	6,463	0,39
	Lisans	371	207,82		
	Yüksek lisans ve doktora	1	248,50		
	Toplam	406			

H4: Öğrencilerin medeni durumu ile yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimi arasında anlamlı farklılık vardır.

Ortaya konulan hipotezin test edilmesi için parametrik olmayan bir test olan Mann-Whitney U Testi yapılmıştır (Tablo 7). Medeni duruma göre yapılan Mann-Whitney U testinde, anlamlılık (P) değeri güven değerinden yüksek çıktığından ($p=0,277>0,05$), istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Dolayısıyla, **H4 hipotezi reddedilmiştir**. Bekâr katılımcıların yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimlerinin evli olanlara göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 7. Medeni Duruma Göre Yapılan Mann-Whitney U Testi

Eğilim	Medeni durum	N	Sıra Ortalaması	Mann-Whitney U	P
Yiyecekte çeşitlilik arayışı	Evli	22	181,41	3738,000	0,277
	Bekâr	394	210,01		
	Toplam	416			

H5: Öğrencilerin aylık geliri ile yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimi arasında anlamlı farklılık vardır.

Ortaya konulan hipotezin test edilmesi için parametrik olmayan bir test olan Kruskal-Wallis testi yapılmıştır (Tablo 8). Aylık gelire göre yapılan Kruskal-Wallis testinde, anlamlılık (P) değeri güven değerinden yüksek çıktığından ($p=0,39>0,05$), istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Dolayısıyla, **H5 hipotezi reddedilmiştir**. Öğrencilerin aylık gelir seviyelerine göre yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimlerinin birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Geliri olmayanların yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimlerinin diğerlerine oranla daha yüksek olduğu görülse de geliri olmayanların sayısının 4 olması sağlıklı bir veri elde edilmesine olanak tanımamaktadır.

Tablo 8. Aylık Gelire Göre Yapılan Kruskal-Wallis Testi

Eğilim	Aylık Gelir	N	Ortalama	Ki-Kare	P
Yiyecekte çeşitlilik arayışı	0-500 TL	81	200,19	6,463	0,39
	501-1000 TL	107	211,57		
	1001-1500 TL	96	198,84		
	1501 TL ve üstü	124	211,08		
	Yok	4	240,63		
	Toplam	412			

H6: Öğrencilerin milliyeti ile yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimi arasında anlamlı farklılık vardır.

Ortaya konulan hipotezin test edilmesi için parametrik olmayan bir test olan Kruskal-Wallis testi yapılmıştır (Tablo 9). Milliyetine göre yapılan Kruskal-Wallis testinde, anlamlılık (P) değeri güven değerinden yüksek çıktığından ($p=0,20>0,05$), istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Dolayısıyla, ***H6 hipotezi reddedilmiştir.*** Öğrencilerin milliyetlerine göre yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimlerinin birbirinden farklı olduğu görülmektedir. Yabancı öğrenci katılımcı sayılarının düşük olması bu konuda sağlıklı bir yorum yapılmasını engellemektedir. Türkiye açısından bir değerlendirme yapılırsa, Türk öğrencilerin yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimlerinin ortalama düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 9. Milliyetine Göre Yapılan Kruskal-Wallis Testi

Eğilim	Milliyet	N	Ortalama	Ki-Kare	P
Yiyecekte çeşitlilik arayışı	Türkiye	390	207,58	24,057	0,20
	Tayland	2	59,00		
	Suriye	4	67,38		
	Endonezya	2	209,00		
	Azerbaycan	7	262,43		
	Eritre	2	257,50		
	Ukrayna	1	355,00		
	Moğolistan	1	397,00		
	Kırgızistan	1	355,00		
	Kazakistan	1	286,50		
	Mısır	1	12,00		
	Türkmenistan	1	380,50		
	Özbekistan	1	5,00		
Toplam	414				

H7: Öğrencilerin sınıfları ile yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimi arasında anlamlı farklılık vardır.

Ortaya konulan hipotezin test edilmesi için parametrik olmayan bir test olan Kruskal-Wallis testi yapılmıştır (Tablo 10). Sınıflarına göre yapılan Kruskal-Wallis testinde, anlamlılık (P) değeri güven değerinden yüksek çıktığından ($p=0,009>0,05$), istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Dolayısıyla, ***H7 hipotezi kabul edilmiştir.*** Öğrencilerin sınıflarına göre yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimleri ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Ancak 1.Sınıf öğrencilerin en yüksek ortalamaya, 2.Sınıf öğrencilerin ise en düşük ortalamaya sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 10. Sınıflarına Göre Yapılan Kruskal-Wallis Testi

Eğilim	Sınıf	N	Ortalama	Ki-Kare	P
Yiyecekte çeşitlilik arayışı	1.Sınıf	98	237,19	11,510	0,009
	2.Sınıf	117	181,94		
	3.Sınıf	116	208,00		
	4.Sınıf	86	215,03		
	Toplam	417			

Hangi sınıfların diğerlerinden farklı olduğunu tespit edebilmek için Post-Hoc (Tamhane) testi yapılmıştır (Tablo 11). Verilerin normal dağılmadığının tespit edilmesi üzerine, Post-Hoc (Tamhane) testinin yapılmasına karar verilmiştir. Tablo 11'de öğrencilerin okuduğu sınıfların çoklu karşılaştırma test sonuçları sunulmaktadır. Post-Hoc (Tamhane) çoklu karşılaştırma testine göre; yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimi bakımından, 1.Sınıf öğrenciler ile 2.Sınıf öğrenciler arasında, 1.Sınıf öğrencilerin lehine, bir farklılaşma ($p<0,05$) olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 11. Sınıflarına Göre Yiyecekte Çeşitlilik Arayışı Eğilimi Çoklu Karşılaştırma (Tamhane)

(I) Sınıfınız	(J) Sınıfınız	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Sapma	Sig.
1.Sınıf	2.Sınıf	,39892*	,11261	,003
	3.Sınıf	,18495	,11089	,457
	4.Sınıf	,16022	,11714	,680
2.Sınıf	1.Sınıf	-,39892*	,11261	,003
	3.Sınıf	-,21397	,11515	,329
	4.Sınıf	-,23871	,12118	,266
3.Sınıf	1.Sınıf	-,18495	,11089	,457
	2.Sınıf	,21397	,11515	,329
	4.Sınıf	-,02474	,11958	1,000
4.Sınıf	1.Sınıf	-,16022	,11714	,680
	2.Sınıf	,23871	,12118	,266
	3.Sınıf	,02474	,11958	1,000

H8: Öğrencilerin okulları ile yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimi arasında anlamlı farklılık vardır.

Ortaya konulan hipotezin test edilmesi için parametrik olmayan bir test olan Kruskal-Wallis testi yapılmıştır (Tablo 12). Okullarına göre yapılan Kruskal-Wallis testinde, anlamlılık (P) değeri güven değerinden yüksek çıktığından ($p=0,00>0,05$), istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Dolayısıyla, ***H8 hipotezi kabul edilmiştir.*** Öğrencilerin okullarına göre yiyecekte çeşitlilik arayışı

eğilimleri ortalamaların birbirine yakın olmadığı görülmektedir. Ortalaması en yüksek olan okullara bakıldığında; Tıp Fakültesi, Fen Fakültesi ve Turizm Fakültesi sırayla ilk üçte yer almaktadır. Ortalaması en düşük olan okullara bakıldığında; İletişim Fakültesi, Eczacılık Fakültesi ve Diş Hekimliği Fakültesi şeklinde sıralanmaktadır.

Tablo 12. Okullarına Göre Yapılan Kruskal-Wallis Testi

Eğilim	Okul	N	Ortalama	Ki-Kare	P
Yiyecekte çeşitlilik arayışı	Turizm Fak.	127	246,09	48,541	0,00
	Spor B. Fak.	133	172,26		
	İletişim Fak.	15	113,63		
	Eğitim Fak.	8	150,31		
	İlahiyat Fak.	16	154,81		
	Edebiyat Fak.	20	192,90		
	Fen Fak.	6	262,50		
	Havacılık Fak.	5	150,00		
	Tıp Fak.	1	298,00		
	Mühendislik Fak.	5	167,60		
	Mimarlık Fak.	25	201,54		
	Hukuk Fak.	13	193,58		
	İktisat Fak.	5	181,70		
	Güzel Sanatlar Fak.	4	228,88		
	Sağlık Fak.	4	149,50		
	Diş Hekimliği Fak.	3	142,17		
Eczacılık Fak.	4	136,00			
	Toplam	394			

Hangi okulların diğerlerinden farklı olduğunu tespit edebilmek için Post-Hoc (Tamhane) testi yapılmıştır (Tablo 13). Verilerin normal dağılmadığının tespit edilmesi üzerine, Post-Hoc (Tamhane) testinin yapılmasına karar verilmiştir. Tıp Fakültesinden bir katılımcı olduğu için değerlendirme dışı bırakılmıştır. Tablo 13'te öğrencilerin okuduğu okulların çoklu karşılaştırma test sonuçları sunulmaktadır. Post-Hoc (Tamhane) çoklu karşılaştırma testine göre; yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimi bakımından, Turizm Fakültesi ile Spor Bilimleri Fakültesi ve İletişim Fakültesi arasında, anlamlı bir farklılaşma ($p<0,05$) olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 13. Okullarına Göre Yiyecekte Çeşitlilik Arayışı Eğilimi Çoklu Karşılaştırma (Tamhane)

(I) Okulunuzun Adı	(J) Okulunuzun Adı	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Sapma	Sig.
Turizm Fak.	Spor B. Fak.	,50624*	,09644	,000
	İletişim Fak.	,88794*	,17372	,008
	Eğitim Fak.	,78258	,48004	1,000
	İlahiyat Fak.	,58441	,17178	,290
	Edebiyat Fak.	,38571	,17400	,988
	Fen Fak.	-,18096	,37420	1,000
	Havacılık Fak.	,60155	,26444	1,000
	Eczacılık Fak.	,67321	,69784	1,000
	Mühendislik Fak.	,44545	,53122	1,000
	Mimarlık Fak.	,35071	,20310	1,000
	Hukuk Fak.	,40878	,29180	1,000
	İktisat Fak.	,56071	,57974	1,000
	Güzel Sanatlar Fak.	,23571	,88462	1,000
	Sağlık Fak.	,64196	,33803	1,000
Diş Hekimliği Fak.	,86071	,69128	1,000	

Demografik özellikler ile yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimi, farklılık analizleri vasıtasıyla ispat edilmeye çalışılan hipotez sonuçları Tablo 14'te sunulmaktadır. Elde edilen sonuçlara göre; 8 tane hipotezin 6 tanesi reddedilmiş, 2 tanesi kabul edilmiştir. Öğrencilerin okudukları okullara ve sınıflara göre yapılan analizlerin sonuçlarında, anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Anlamlı bir farklılık tespit edilen bu testlerin hipotezleri kabul edilmiştir. Anlamlı bir farklılık tespit edilmeyen diğer analizlerin hipotezleri de dolayısıyla reddedilmiştir.

Tablo 14. Demografik Özellikler İle Yiyecekte Çeşitlilik Arayışı Eğilimi Arasındaki Farklılık Hipotez Sonuçları

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER	P	SONUÇ
Cinsiyet → Yiyecekte Çeşitlilik Arayışı Eğilimi	0,404>0,05	H1: RET
Yaş → Yiyecekte Çeşitlilik Arayışı Eğilimi	0,49>0,05	H2: RET
Eğitim Durumu → Yiyecekte Çeşitlilik Arayışı Eğilimi	0,39>0,05	H3: RET
Medeni Durum → Yiyecekte Çeşitlilik Arayışı Eğilimi	0,277>0,05	H4: RET
Aylık Gelir → Yiyecekte Çeşitlilik Arayışı Eğilimi	0,39>0,05	H5: RET
Milliyet → Yiyecekte Çeşitlilik Arayışı Eğilimi	0,20>0,05	H6: RET
Sınıflar → Yiyecekte Çeşitlilik Arayışı Eğilimi	0,009>0,05	H7: KABUL
Okullar → Yiyecekte Çeşitlilik Arayışı Eğilimi	0,00>0,05	H8: KABUL

5. SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Araştırmanın amacı, Erciyes Üniversitesi öğrencilerinin yiyeceklere yönelik çeşitlilik arayışı eğilimlerini tespit etmek ve öğrencilerinin yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimlerinin demografik özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemektir. Bu bağlamda, Erciyes Üniversitesi öğrencilerinden toplanan verilerle, bir veri seti oluşturulmuş ve bu veri setine tanımlayıcı testler ve parametrik ve parametrik olmayan analizler uygulanmıştır.

Veri setine yönelik normallik testleri yapılmıştır. Kolmogorov-Smirnov testi ve Shapiro-Wilk testi analizi sonuçlarına göre; verilerin normal dağılım göstermediği ($p=0,000 < 0,01$) tespit edilmiştir. Her ne kadar böyle bir sonuç çıksa da verilerin normal dağılıp, dağılmadığını ifade eden diğer göstergeler de değerlendirilmiştir. KMO örneklem yeterliliğini, Çanakçı ve Birdir, (2018) % 84,7, Çakıcı ve Yıldız, (2019) ise %93,5 olarak bulgulamıştır. Bu çalışmada ise KMO örneklem yeterliliği %90,3, Bartlett küresellik testi sonucunun ($X^2: 1450,738; p < 0,0001$) anlamlı olması, ölçeğin çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 3 aralığında olması gibi sonuçlar veri setinin faktör analizine uygunluğunu göstermiştir. Dolayısıyla, parametrik olmayan testlerden önce faktör analizi yapılmasına karar verilmiştir. Yapılan faktör analizinin sonuçları da olumlu çıkmıştır. Faktör analizin sonucunda; faktör yüklerinin oldukça yüksek ve ortalamaların da yüksek çıkması öğrencilerin yiyeceklere yönelik çeşitlilik arayışı eğilimlerinin ortalamasının üzerinde olduğunu ifade etmektedir. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimlerine sahip olduğu bulgulanmıştır. Ölçekteki “Sadece alışkın olduğum yiyecekleri yemeyi tercih ederim” maddesinin ortalaması en düşük ortalamaya (3,0360) sahip olan ikinci ifadedir ve bir faktöre boyutlanmamıştır ve analiz dışında kalmıştır. Ortalaması en düşük madde ise “Sevip sevmeyeceğimden emin olmasam bile, yemeğe gittiğimde en alışılmadık (tuhaf) yemekleri denemeyi isterim” ifadesidir. Öğrencilerin yiyecekte çeşitlilik arayışı davranışlarına sahip olmalarının yanında, alışkın oldukları yiyeceklerden vazgeçemedikleri ve tuhaf yiyeceklere karşı da temkinli davrandıkları söylenebilir.

Kolmogorov-Smirnov testi ve Shapiro-Wilk testi sonuçlarının, verilerin normal dağılım göstermediğine işaret etmesinden dolayı, parametrik olmayan testlerin de yapılmasına karar verilmiştir. Bu bağlamda, parametrik olmayan farklılık testleri yapılmıştır. Bu testler için hipotezler oluşturulmuştur. Hipotezler kapsamında, anlamlı farklılık çıkan analizin sonunda, ortaya çıkan anlamlı farklılığın nereden kaynaklandığını tespit etmek için Post-Hoc testlerine başvurulmuştur.

Erciyes Üniversitesi öğrencilerinin demografik özellikler ile yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimi arasındaki farklılık hipotez sonuçları yapılan analizlerle ortaya konulmuştur. Bu kapsamda öğrencilerin; yaş, eğitim durumu, medeni durum, aylık gelir ve milliyet durumlarına göre, anlamlı bir farklılık tespit edilememiş (Hipotezler reddedilmiş), okudukları okul ve sınıflarına göre, anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (Hipotezler kabul edilmiş). Bu bağlamda; öğrencilerin okuduğu okul/bölüm, bir başka ifadeyle seçtikleri alanın farklı olması öğrencilerin yiyecekte çeşitlilik arayışı eğilimini de farklılaştırmaktadır. Öğrencilerin okuduğu sınıf bakımından (1.Sınıf ile 2.Sınıf öğrenciler arasında), 1.Sınıf öğrencilerin lehine bir farklılaşma ($p < 0,05$) belirlenmiştir. Bu durum, ailesinden ayrılıp, üniversite hayatına başlayan birinci sınıf öğrencileri, gittikleri şehirde ve ilk yılda değişik yemekleri daha fazla deneme arzusunda oldukları kanaatine varılabilir. Rızaoğlu vd. (2014) tarafından yapılan çalışmada, Kuşadası'na gelen turistlerin çeşitlilik arayışı eğilimlerinin yiyecek seçimlerine etkisi incelenmiştir. Çalışmanın sonunda, gelen turistlerin çeşitlilik arayışı eğilimlerinin medeni duruma ve milliyete göre anlamlı bir farklılaşma gösterdiği belirlenmiştir. Benzer bir çalışmada Boz ve Saçılık (2017), Türkiye'yi ziyaret eden yabancı turistlerin ve yerli turistlerin yiyecekte çeşitlilik arayışı davranışlarının, katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemiştir. Araştırma sonucunda, turistlerin yiyecekte çeşitlilik arayışı davranışlarının yaşa, eğitim durumuna, milliyete ve gelir durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Çanakçı ve Birdir (2018) tarafından yapılan çalışmada; turistlerin

yiyecekte çeşitlilik arama davranışlarının meslek ve eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ortaya konulmuştur.

Her araştırmada olduğu gibi bu çalışmada da bir takım kısıtlıklar yaşanmıştır. Bu kısıtlardan biri, öğrencilerin ankete katılmaları için uygun yer ve zamanlarının çok fazla olmamasıdır. Bu durumda, verilerin yeterince sağlıklı olmasını engelleyen önemli bir kısıttır. Bu konuyla alakalı bundan sonra çalışma yapacak araştırmacılara farklı meslek gruplarına (bankacı, mühendis, mimar, esnaf vb.) yönelik çalışmalar yapmalarıdır.

KAYNAKÇA

- Aydın, Ş., Eren, D. ve Yiğit, S. (2019). Gastronomi ve mutfak sanatları eğitimi alan öğrencilerin yiyecekte çeşitlilik arayışı düzeyleri: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi örneği, Ş. Aydın Ö. Çoban Y. Karakuş N. Çalışkan (Ed.), *IV. Uluslararası Gastronomi Turizmi Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı* içinde (ss. 1-8). Nevşehir: Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
- Baysal, K. ve Yıldırım Saçılık, M. (2018). Yiyecek-içecek tercihinde çeşitlilik arayışı davranışı: üniversite gençlerinin balık tüketimine yönelik bir araştırma. Z. Bingöl, L. Karadağ ve H. Bozgeyikli (Ed.), *III. Uluslararası Gençlik Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı* içinde (ss. 60-73). Nahçıvan, Azerbaycan.
- Boz, M. ve Saçılık, M. (2017). Yiyecek içecek tercihinde çeşitlilik arayışı davranışının sosyo-demografik özellikler açısından değerlendirilmesi. *Route Educational and Social Science Journal*, 4 (8), 381-398.
- Bekar, A. ve Gövce, M. (2019). Restoran seçiminde çeşitlilik arama niyeti. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7 (4), 3108-3123.
- Coşkun, R., Altunışık, R., Bayraktaroğlu ve Yıldırım, E. (2015). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı*. 8. Baskı, Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Çakıcı, A. C. ve Yıldız, E. (2019). Yiyecekle ilgili kişilik özelliklerinin lezzet davranışına etkisi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7 (2), 898-917.
- Çakır Keleş, M. (2020). *Gaziantep'i ziyaret eden yerli turistlerin yiyecek neofobisi ve çeşitlilik arayışı eğilimlerinin yerel yemek tüketimine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Ankara.
- Çakır Keleş, M. ve Özkaya, F. (2022). Gaziantep'i ziyaret eden yerli turistlerin yiyecek neofobisi ve çeşitlilik arayışı eğilimlerinin yerel yemek tüketimine etkisi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24 (1), 365-381.
- Çanakçı. S. D. ve Birdir, K. (2018). Kapadokya'yı ziyaret eden yabancı turistlerin yiyeceklere karşı çeşitlilik arayışlarının incelenmesi. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 15 (1), 226-239.
- Derinalp Çanakçı, S. ve Birdir, K. (2020). The relation among food involvement, food variety seeking and food neophobia: A study on foreign tourists visiting Turkey. *Current Issues in Tourism*, 23 (8), 917-928.
- Dushani, N. S. (2011). *The role of variety seeking in consumers' fish consumption: A study in Srilanka*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nha Trang University, Vietnam.
- Enrique Bigne, J., Sanchez, I., ve Andreu, L. (2009). The role of variety seeking in short and long run revisit intentions in holiday destinations. *International Journal of Culture, Tourism and Hospitality Research*, 3 (2), 103-115.
- Kahn, B. E. (1995). Consumer variety-seeking among goods and services an integrative review. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 2 (3), 139-148.
- Kalaycı, Ş. (2014). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Lähteenmäki, L. ve Van Trijp, H. C. (1995). Hedonic responses, varietyseeking tendency and expressed variety in sandwich choices. *Appetite*, 24 (2), 139-151.
- Legohérel, P., Daucé, B. ve Hsu, C. H. (2012). Divergence in variety seeking: An exploratory study among international travelers in Asia. *Journal of Global Marketing*, 25 (4), 213-225.

- Lin, I. Y. H. ve Mattila, A. S. (2006). Understanding restaurant switching behavior from a cultural perspective. *Journal of Hospitality ve Tourism Research*, 30 (1), 3-15.
- Mak, A. H., Lumbers, M., Eves, A. ve Chang, R. C. (2012). Factors influencing tourist food consumption. *International Journal of Hospitality Management*, 31 (3), 928-936.
- Martinez, A. F. G. (2015). *Food in tourism: Exploring inherent influential factors in food decision processes of travelers*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Oklahoma State University, USA.
- Meiselman, H. L., Mastroianni, G., Buller ve M., Edwards, J. (1998). Longitudinal measurement of three eating behavior scales during a period of change. *Food Quality and Preference*, 10 (1), 1-8.
- Meixner, O. ve Knoll, V. (2012). An Expanded model of variety-seeking behaviour in food product choices. *British Food Journal*, 114 (11), 1571- 1586.
- McAlister, L. ve Pessemier, E. (1982). Variety seeking behavior: A interdisciplinary review. *Journal of Consumer Research*, 9 (3), 311-322.
- Michaelidou, N., ve Dibb, S. (2009). Brand switching in clothing: the role of variety-seeking drive and product category-level characteristics. *International Journal of Consumer Studies*, 33 (3), 322-326.
- Nakip, M. (2006). *Pazarlama araştırmaları teknikler ve (SPSS destekli) uygulamalar*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Nicklaus, S., Boggio, V., Chabanet, C. ve Issanchou, S. (2005). A prospective study of food variety seeking in childhood, adolescence and early adult life. *Appetite*, 44 (3), 289-297.
- Rızaoğlu, B., Ayazlar, R. A. ve Gençer, K. (2014). Yiyecek deneyimiyle ilgili bireysel eğilimlerin sosyo-demografik özellikler açısından değerlendirilmesi: Kuşadası'na gelen yabancı turistler örneği. K. Karamustafa (Ed.), 14. *Ulusal Turizm Kongresi bildiriler kitabı* içinde (ss. 51-71). Kayseri: Erciyes Üniversitesi.
- Shenoy, S. (2005). *Food tourism and the culinary tourist*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Clemson University, Güney Carolina, USA.
- Van Trijp, C. M. H. ve Steenkamp, E. M. J. B. (1992). Consumers' variety seeking tendency with respect to foods: Measurement and manager implications. *European Review of Agricultural Economics*, 19 (2), 181-195.
- Yıldız E. (2022). Yiyecekte çeşitlilik aramaya yönelik kavramsal bir inceleme. Akay Unvan, Y. ve İnan, R. (Editör), *Ekonomi, İdari ve Sosyal Bilimler Araştırmaları* (251-268), 1. Baskı, Lyon France: Livre de Lyon.